

מתעסק הוא אצל נטילת נשמה –

He is preoccupied in regard to taking a life

OVERVIEW

הפוצע answered the reason there is no חיוב for נטילת נשמה by one who is מתעסק. Our תוספות clarifies what is meant here with the term מתעסק.¹ is because he is a

האי מתעסק לאו דוקא דהא מתעסק בחבורה חייב לרבי שמעון -

This term מתעסק, which is used here, is not precise, for ר"ש maintains that (חבורה is included in נטילת נשמה) חייב is מתעסק בחבורה provides a source for this ruling -

דאמר בסוף פרק ספק אכל (בריתות יט,ב) הנח לתינוקות² -

For תינוקות 'let go of the case of ספק אכל' רב נחמן said in the end of

הואיל ומקלקל³ בחבורה⁴ חייב מתעסק נמי חייב -

For since ר"ש maintains that חייב is מקלקל בחבורה, therefore מתעסק is also חייב.

וטעמא כדיליף בהאורג (לקמן ק,א) מדאיצטריך למישרי מילה⁵ מכלל דמקלקל בחבורה חייב -

And the reason we compare מתעסק to מקלקל is, for regarding בחבורה, we derived in האורג (ר"ש) that since it was necessary for the תורה to permit מילה on שבת, we can infer that חייב is מקלקל בחבורה -

ולא חיישינן למלאכת מחשבת -

And we are not concerned that a (בחבורה) מקלקל is not a מלאכת מחשבת, rather we maintain that even though it is not a מלאכת מחשבת, nevertheless he is חייב. Now תוספות proves that

¹ The term מתעסק usually means if one was preoccupied with doing a דבר היתר, for instance cutting תלוש, and accidentally he cut מחובר (or according to תוספות even if he intended to cut one מחובר and he cut another מחובר). See תוספות עב,ב ד"ה נתכוין. However our case here does not seem to fit into the category of מתעסק. [In fact he was intent on removing the blood which (seemingly) is the מלאכה of נטילת נשמה]

² תינוקות (one needed to be פטור when there is the case of two babies) ר"נ asked there how can we say that מתעסק is פטור when there is the case of two babies? ר"נ answered him that the פטור of מתעסק is not applicable in the case of תינוקות.

³ מקלקל means doing a destructive act. Generally מקלקל is פטור by all other מלאכות. However regarding burning (מבעיר) and חובל (wounding) there is a dispute between ר"ש (who maintains that חייב is מקלקל בחבורה ובהבערה) and ר"י (who maintains he is פטור).

⁴ The חבורה what we refer to here as a חבורה is on account of חובל or נטילת נשמה. We know that by a חבורה there are different guidelines, for even though מקלקל בשבת (it is a destructive act), nevertheless חייב is מקלקל בחבורה (according to ר"ש), therefore מתעסק is also חייב as תוס' continues to explain.

⁵ The תורה writes (in [תוריע יג,ב] ויקרא) וביום השמיני ימול בשר ערלתו (the extra) word וביום teaches that a (בזמנה) מילה is (since he is מקלקל; he is hurting and wounding the baby). See the גמרא there for ר"ש's response.

the reason why generally מקלקל is פטור is because it is not a מלאכת מחשבת -
דמקלקל דעלמא לא מיפטור אלא משום מלאכת מחשבת כדאמר בסוף פרק קמא דחגיגה (דף יב, ב) –
For generally מקלקל is פטור only because of the requirement that מלאכות need to
be a מלאכת מחשבת as the גמרא states in the end of the first פרק of חגיגה.

In summation; מקלקל is פטור since it is not a מלאכת מחשבת.⁶ Nevertheless the תורה needed to give us permission to be מל on שבת, for without this permission we would not be able to be מל on שבת even though we are חבורה. מקלקל בחבורה. This teaches us that regarding חבורה there is no leniency for מקלקל, because by חבורה there is no need for מלאכת מחשבת. It follows therefore if there is no requirement for מלאכת מחשבת by חבורה (and therefore מקלקל בחבורה) there is also no פטור (חייב is מקלקל בחבורה) since the פטור of מתעסק is also only because it is not a מלאכת מחשבת. Therefore we cannot say that the פוצע of the חלזון is פטור on account of (the 'regular') מתעסק, since בחבורה מתעסק בחבורה is חייב.⁷

ומתעסק here explains what is meant by תוספות:

ומתעסק דהכא היינו דבר שאין מתכוין⁸ -

And the term מתעסק here means דבר שאין מתכוין (he is doing something without any intent); it is מותר -

כיון דאין מתכוין כלל למלאכה מותר אפילו בחבורה אף על פי דלא בעי מלאכת מחשבת -
Since he has no intent at all to do a מלאכה, it is permitted even by חבורה, even though that חבורה does not require מלאכת מחשבת, (so one may think that כוונה is not required) nevertheless requires נטילת נשמה and if there is no כוונה it is מותר -

כמו כל איסורים שבתורה דלא שייך בהו מלאכת מחשבת⁹ ושרו אין מתכוין -
Just as it is by all the prohibitions in the תורה, where the concept of מלאכת מחשבת is not applicable, nevertheless אין מתכוין is permitted by other איסורים -

כדאמר מוכרי כסות מוכרין כדרך¹⁰ ובלבד שלא יתכוין¹¹ בחמה מפני החמה כולי (כלאים פ"ט מ"ה) -
As the משנה states, 'those that sell garments of שעטנז, they may sell in their

⁶ It is not a thoughtful productive act. It is destructive.

⁷ The reason (ומבעיר) חובל do not require מלאכת מחשבת is because inherently they are destructive acts, and nevertheless the תורה forbade them; indicating that these two מלאכות do not require מלאכת מחשבת.

⁸ The מתכוין has no intent at all to kill the חלזון; all he wants is to extract the blood/dye. This is considered מתעסק. [The גמרא shortly asks but it is פסיק רישיה, which is חייב.] A case of מתעסק would be (according to תוספות) where he intended to kill one חלזון and accidentally he killed another one. Or where he wanted to squish a dead חלזון and he squished to death another live חלזון. For these acts he would be חייב, even though he is a מתעסק (see footnote # 1).

⁹ The requirement that it needs to be a מלאכת מחשבת in order to be חייב is limited only to שבת, which we derive from the תורה where the תורה writes (שמות [ויקהל] לה, לג) מלאכת מחשבת; however by all other איסורים there is no such requirement, but nevertheless by the other איסורים there is the היתר of מתכוין. The same applies to חבורה that even though there is no פטור of (מלאכת מחשבת) מתעסק there is a היתר of מתכוין.

¹⁰ The merchants would wear the clothes they are selling. The משנה teaches that the merchants may wear the שעטנז clothes as long as they are not מתכוין to derive any benefit from them.

¹¹ We see that there is a היתר of מתכוין, even though there is no requirement of מלאכת מחשבת regarding שעטנז.

normal manner, provided they have no intent to derive benefit from these garments in the summertime to protect them from the sun, etc.’ –

מותר is אין מתכוין nevertheless, חייב is מקלקל will prove that even where תוספות

וכן מוכח בפרק קמא דכתובות¹² (דף ה,ב) דאמר אם תמצא לומר¹³ דם חבורי מיחבר -

And so it is evident in the first of מסכת כתובות פרק where the גמרא states, ‘even if we assume that the blood is attached; so seemingly he is חייב, nevertheless the question is -

לדם הוא צריך¹⁴ או להנאת עצמו הוא צריך¹⁵ –

Does he require the blood to verify that she is a בתולה (so he is חייב), or he requires the ביה for his own pleasure so it is אין מתכוין (and he is מותר) -

ואם תמצא לומר להנאת עצמו הוא צריך הלכה כרבי יהודה¹⁶ או הלכה כרבי שמעון –

And even if you will assume that he requires it for his pleasure, so seemingly it is אסור (so it is חייב), nevertheless the question is whether the הלכה is like ר"י (אסור), or like ר"ש (and it is מותר) -

פירוש¹⁷ בדבר שאין מתכוין -

The explanation of what is meant by this argument between ר"י ור"ש is regarding something which is אין מתכוין. The גמרא continues -

ואם תמצא לומר הלכה כרבי יהודה בדבר שאין מתכוין במקלקל הלכה כמאן -

And if we assume that the הלכה is like ר"י by a שאין מתכוין (so seemingly he would be אסור, nevertheless), the question still remains according to whom is the ruling regarding ‘מקלקל’ (whether חייב is מקלקל בחבורה or פטור). This concludes the גמרא.

משמע דאי הלכה כרבי שמעון בדבר שאין מתכוין תו ליכא לספוקי במקלקל¹⁸ -

It seems that if the הלכה is like ר"ש regarding אין מתכוין there is no more reason to ascertain what the ruling is by מקלקל -

דאפילו מקלקל בחבורה חייב כיון דאין מתכוין¹⁹ מותר:

¹² The גמרא there is discussing whether one may be בועל a בתולה on שבת, since he causing her to bleed the בתולים by making a חבורה.

¹³ There is a possibility that the דם בתולים is מפקד פקיד it is merely enclosed in a sac but it is not attached to the body like regular blood. In that case it would be permitted because he is not making a חבורה. The query is if we assume that דם חבורי מיחבר (it is like regular blood where making a חבורה causes it to bleed).

¹⁴ Then in his ביה he is מתכוין to make a חבורה because he wants the דם to know that she is a בתולה.

¹⁵ This would make the חבורה a case of אין מתכוין he is not interested in making a חבורה, just the pleasure of ביה.

¹⁶ מותר ר"י maintains it is אסור, while ר"ש maintains שאין מתכוין.

¹⁷ The term פירוש here is rejecting the notion that the גמרא is referring to the מחלוקת between ר"י ור"ש in מלאכה שאינה (מקלקל בהבערה) or צריכה לגופה.

¹⁸ The גמרא only queries what is the ruling by מקלקל if we assume that the הלכה is like ר"י by אין מתכוין, however if the הלכה would be like ר"ש by אין מתכוין, it would make no difference what the הלכה is by מקלקל, for either way he will be מותר since he is מתכוין.

¹⁹ This proves that even though we are dealing with a מלאכה (of חבורה) where there is no requirement that it be a מלאכה מחשבת, nevertheless if he is אין מתכוין it is מותר. This is what is meant by מתעסק here; he was מתכוין.

For even if מקלקל בחבורה is חייב, nevertheless since he is מתכוין, it is permitted.

SUMMARY

מקלקל and מתעסק are פטור on שבת only because it is not a מחשבת. This פטור is only by שבת, but not by other איסורים. However the היתר of מתכוין is by all איסורים, therefore even by חבורה where מקלקל and מתעסק are חייב, nevertheless אין מותר (according to ר"ש).

THINKING IT OVER

If the meaning of מתעסק here is מתכוין, why did not the גמרא say explicitly אין מתכוין?²⁰

---

²⁰ See פני אברהם בד"ה גמרא מתעסק.